

بسمه تعالی

آموزش مجازی درس روشهای ارزشیابی .
دانشگاه فرهنگیان ، مرکز شهید میرشاک
الیگودرز

مدرس: معصومه سرلک، اسفند ۹۸

معرفی واحد درسی

- ✓ نام درس: اندازه گیری و سنجش در علوم تربیتی
- ✓ نام مولف: دکتر علی اکبر سیف
- ✓ نام رشته تحصیلی: علوم تربیتی، گرایش مدیریت و برنامه ریزی آموزشی
- ✓ تعداد واحد درس: ۲ واحد نظری، ۱ واحد عملی
- ✓ ارائه در ترم: سوم
- ✓ پیشنهاد: روشهای آماری در علوم تربیتی

فصل ارائه شده:

عنوان فصل : تعریف و انواع آزمونها در آموزش
و پرورش و روانشناسی

اهداف کلی

آشنائی با تعریف آزمون ، اندازه گیری
وارزشیابی در آموزش و پرورش
وروانشناسی و انواع آزمونهای روانی
و پرورشی و انواع ارزشیابی پیشرفت
تحصیلی.

اهداف دقیق آموزشی این بخش:

از دانشجویان انتظار می رود پس از مطالعه این فصل اصطلاحات زیر را تعریف، توضیح و بیان نمایند:

آزمون، انواع آزمونها، اندازه گیری وارزشیابی و تفاوت آنها، ویژگیهای ارزشیابی تشخیصی و تکوینی و تراکمی، حوزه های شناختی و عاطفی و روانی _ حرکتی، مقایسه آزمونها، استعداد و پیشرفت تحصیلی، ارزشیابی ملاکی و هنجاری

مطالبی که در این اینجا معرفی می شوند شامل:

تعریف آزمون، انواع آزمون، آزمونهای توانایی، آزمونهای عاطفی، آزمونهای شخصیت، آزمونهای علاقه و نگرش، تعریف ارزشیابی پیشرفت تحصیلی، انواع ارزشیابی در آموزش و پرورش، ارزشیابی ملاکی، ارزشیابی هنجاری، ارزشیابی تکوینی، تشخیصی و تراکمی

وسایل اندازه گیری در آموزش و پرورش روانشناسی

باتوجه به این که صفات و ویژگیها در این علوم
کیفی است به جهت اندازه گیری آنها و تبدیل به
داده های کمی به ابزار اندازه گیری نیاز دارد که
مهمترین آنها عبارتند از : آزمون ، مشاهده ،
مصاحبه ، پرسشنامه

تعاریف آزمون از دیدگاه صاحب نظران

□ آزمون (test): شامل مجموعه ای از سوالات است که در اختیار فرد گذاشته می شود تا به آن جواب دهد.

□ گنج (gauge): آزمون را یک روش نظام دار برای اندازه گیری نمونه ای از رفتار فرد است برای اینکه بتوان آن رفتار را با توجه به معیارها هنجار ارزشیابی کرد، می داند.

انواع آزمون‌ها

بطور کلی به دو دسته آزمون‌های توانایی و آزمون‌های عاطفی تقسیم می‌شوند.

هر یک از این آزمون‌ها دارای تقسیماتی است که به صورت نمودار نشان داده می‌شود.

آزمونهای توانایی

آزمونهای استعداد

آزمونهای پیشرفت تحصیلی

آزمون هوش کلی
آزمون استعداد ویژه

و غیره

آزمون مهارتهای
فنی

آزمون فیزیک

آزمون ریاضی

آزمون استعداد
موسیقی

آزمون استعداد
ریاضی

آزمون استعداد
فنی

و غیره

توضیح مختصر آزمونهای توانایی

آزمونهای توانایی (ability):

آموخته ها و مهارتها و استعداد های افراد را می
سنجد که دسته ای تواناییهای شناختی
(cognitive) و دسته ای دیگر تواناییهای
روانی - حرکتی (psschomotor) که به
تعاریف مختصر هر دسته می پردازیم.

آزمونهای استعداد (aptitude)

این دسته از آزمونهای توانایی یا آمادگی فرد را برای انجام دادن کارهایی که در پیش دارد و همچنین ظرفیت او را برای یادگیریهای مختلف می سنجد بطور کلی این آزمونها ناظر به آینده اند و برای پیش بینی موفقیتهای آن فرد به کار می روند همانند آزمونهای هوش کلی و استعدادهای فرد.

آزمونهای پیشرفت تحصیلی

این آزمونها دانش ومهارتهایی را که فرد تا لحظه اجرای آزمون کسب کرده است اندازه می گیرد و بر خلاف آزمونهای استعداد ناظر به گذشته اند یعنی برای تعیین آموختهای قبلی است .

مثال: آزمونهای ریاضی ، فیزیک ، مهارتهای فنی

آزمونهای عاطفی

این آزمونها ویژگیهای عاطفی و شخصیتی افراد را می سنجند
آزمونهای عاطفی وضع موجود آزمون شونده را در موقعیتهای طبیعی می سنجد

آزمونهای عاطفی

و غیره

آزمون نگرش

آزمون علاقه

آزمون شخصیت

تعریف شخصیت

شخصیت را به صورت مجموعه رفتارهای فرد در موقعیتهای اجتماعی می توان تعریف کرد که عده ای از روانشناسان علاوه بر رفتارهای آشکار ویژگیهای غیر رفتاری از جمله هوش، پیشرفت، کیفیت صدا، وضع ظاهر را به این تعریف اضافه می کنند.

متغيرها يي که
آزمونهاي
شخصيت به طور
عمده اندازه گيري
مي کند

منش
(charter)

سازگاري
(adjustment)

مزاج
(temperament)

انگيزش
(motivation)

ابزارهای اندازه گیری شخصیت به سه دسته عمده
تقسیم می شوند:

- ۱- پرسشنامه های گزارش شخصیت
- ۲- پرسشنامه های جامعه سنجی
- ۳- فنون مشاهده ای

توضیح مختصر ابزارهای اندازه گیری شخصیت

- ❖ پرسشنامه های گزارش شخصی: این ابزارها وسایلی هستند که در آن فرد نظر شخصی اش را نسبت به خود بیان می کند
- ❖ پرسشنامه های جامعه سنجی: در این ابزارها افراد دیگر نظرشان را نسبت به فرد مورد نظر سنجش ابراز می دارند.
- ❖ فنون مشاهده ای: در این نوع رفتار فرد در یک موقعیت بخصوص زیر مشاهده قرار می گیرد.

دسته بندي آزمونهاى شخصيت
بر حسب روش مطالعه رفتار
فرد يا نحوه ارائه محرکها

محرکها به صورت
سازمان نيافته ارائه
مي گردد

محرکها به صورت
سازمان يافته ارائه
مي گردد

علاقه و نگرش

این دوبخش از شخصیت که اهمیت زیادی در امور مشاوره شغلی و تربیتی دارد به دوست داشتنها و دوست نداشتن های افراد اشاره می کند.

تعریف خاص علاقه و نگرش

علاقه : به احساس فرد نسبت به یک فعالیت اشاره می کند

نگرش: حاکی از احساس فرد نسبت به یک شیء، یک نهاد اجتماعی یا یک گروه است.

(مهر و نوزولیمان ۱۹۸۴ ص ۴۶۵)

مقایسه اندازه گیری وارزشیابی

اندازه گیری

□ اعداد را در اختیار ما قرار می دهد.

□ تنها یک توصیف کمی از رفتارها یا تواناییها است.

ارزشیابی

□ قضاوت، علاقه و تفسیر انسان آن اعداد را به ارزشیابی بدل می کند.

□ هم شامل توصیف کمی وهم شامل توصیف کیفی است.

انواع ارزشیابی در آموزش و پرورش

ارزشیابی هنجاری

ارزشیابی ملاکی

✓ ارزشیابی ملاکی: معیار یا ملاک ارزشیابی از پیش تعیین شده، عملکرد یاد گیرنده در آزمون با توجه به آن ملاک سنجش می شود.

✓ ارزشیابی هنجاری: در این ارزشیابی عملکرد فرد با آزمون شوندگان دیگر سنجیده می شود.

مقایسه ویژگیهای ارزشیابی ملاکی و هنجاری

ملاکی

□ عملکرد آزمون شونده را با یک ملاک مطلق می سنجند.

□ درسنجش پیشرفت تحصیلی که به منظور میزان موفقیت یاد گیرنده در رسیدن به هدفهای آموزشی به کار می رود ، مثلاً : آزمونهای دریافت گواهینامه رانندگی .

توزیع فراوانی یک منحنی دارای کجی منفی است

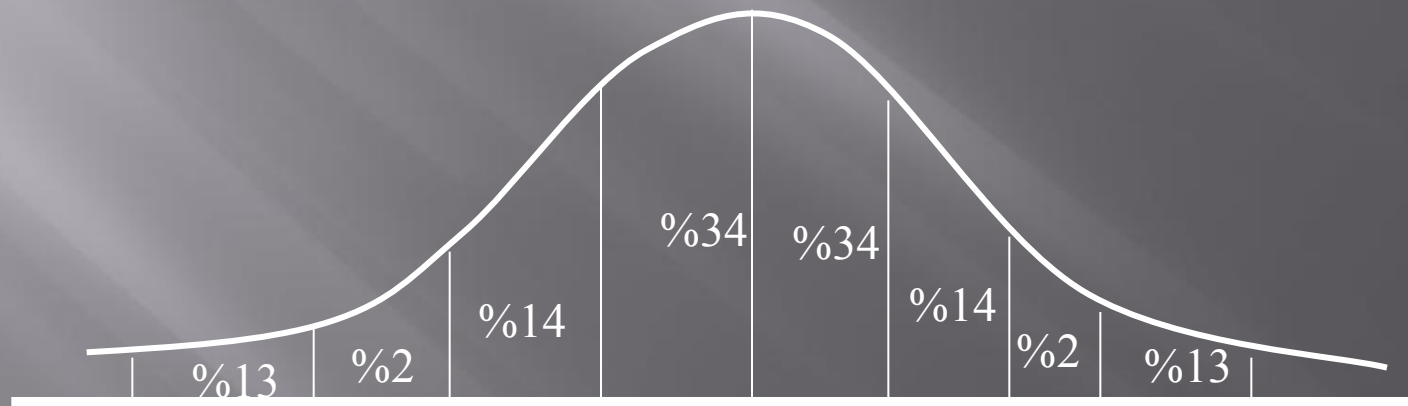
هنجاری

□ با عملکرد آزمون شوندگان دیگر که همان آزمون را گذرانده می سنجند.

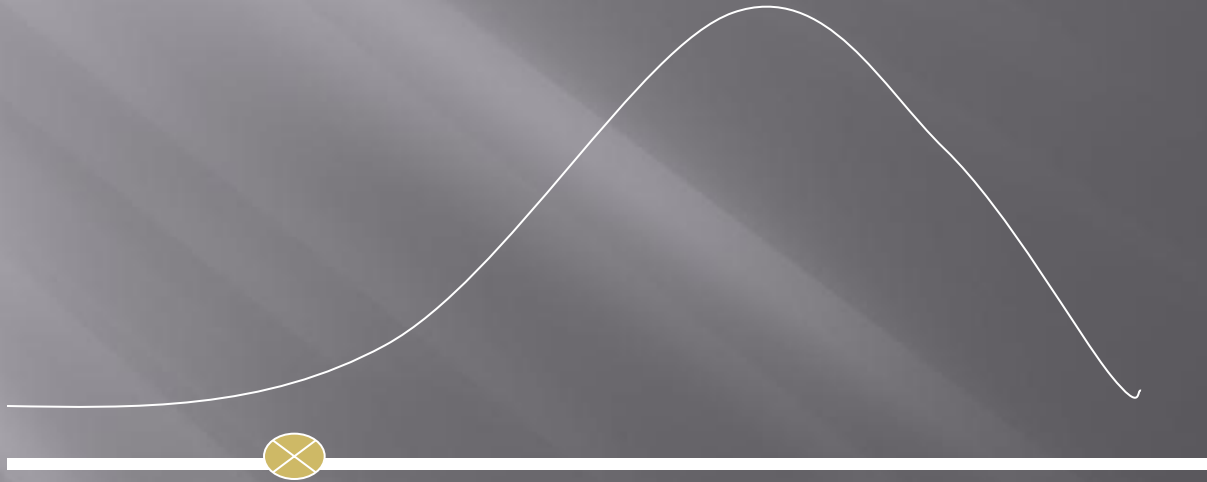
□ در سنجش هوش و استعداد و شخصیت و سایر جنبه های عاطفی به کار می رود.

مثلاً: در آزمونهای ورود به دانشگاه ، توزیع فراوانی به صورت طبیعی پراکنده است.

این شکل نشانگر توزیع فراوانی نمرات آزمونهای هنجاری (توزیع بهنجار) در این توزیع نمرات اکثر حول و حوش میانگین قرار دارد

شکل : توزیع فراوانی نمرات آزمونهای ملاکی (توزیع کجی منفی)

شکل ۱-۲: توزیع کجی منفی